

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

MARIN, ADRIAN

Literatură & Kafteală / Adrian Marin. - Iași: Cartea Românească
 Educațional, 2019

ISBN 978-606-8982-78-6

94

Grupul Editorial Cartea Românească Educațional
 Copyright © Editura Cartea Românească Educațional, Iași - 2019
 Adresa: Bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, nr. 2, Iași - 700124
 www.ecedu.ro

Adrian Marin

LITERATURĂ & KAFTEALĂ

eseuri din lumea artelor marțiale vintage

**Cartea Românească
 EDUCAȚIONAL**

Adrian Marin s-a născut la Piatra-Neamț în 1976. A studiat Filosofia la Iași, are un masterat în Management cultural, a lucrat în televiziune și predă arte marțiale de peste două decenii. A publicat eseuri, recenzii și poezie în reviste culturale precum *Timpul*, *Feedback*, *Zon@ Literară*, *Scriptor*, *Cronica*. Deține centura neagră 4 Dan în Welham Ju Jitsu și este antrenor în mai multe arte marțiale și sporturi de combat precum jeet kune do, karate, jiu jitsu brazilian și arte marțiale combinate.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

MARIN, ADRIAN

Literatură & KAFTEALĂ. Eseuri din lumea artei marțiale

ISBN 978-606-998173-4

94

Grupul Editorial Cartea Românească

Copyright © Editura Cartea Românească Educațional, Iași - 2019

Adresa: Bd. Ștefan cel Mare nr. 2, Iași - 700124

www.cartaromaneasca.ro

CARTEA ROMÂNEASCĂ
EDUCAȚIONAL

Cuprins

Hoplo-argumente (sub formă de fragmente).....	9
Prolog speologic. Despre kafteală, iluminările violente din peștera platoniciană, plus câteva cioburi speculative căzute din oglindea spartă a unui hoplonaut.....	14

I. POEZIE, KAFTEALĂ ȘI MULTE ALTE LIRISME SÂNGEROASE	35
Marii kaftangii niponezi față în față cu poezia	37
<i>Antologia palatină</i> , sau despre limitele poeziei de kafteală la bătrânii poeți ai Eladei	47
Duelul poetului cu luna. Tristeți marțiale <i>Made in China</i>	63

II. ECOURI DE BĂTĂLII DE PE ALTE TĂRÂMURI MARȚIALE	75
<i>Iliada</i> , sau despre cei mai vechi mardeiași ai apusului, în căutarea notorietății eterne prin carnagiu	77
Gladiatorul literar, între fabulos și duel fatal. O meditație marțială în arena de hârtie	84
„Dosarul” Münchhausen în lectura unui hoplonaut, plus unele mirodenii esoterice	94

III. PROLEGOMENE LA O HOPLOFIE MOLDO- VALAHĂ.....	113
<i>Tinerete fără bătrânețe și viață fără de moarte</i> . Marțialitate, imortalitate, plus o arhaică șlefuire-de-sine.....	115
Harap-Alb, ninja moldovan și artist marțial ignorat. Despre o formă de <i>hoplosophia perrenis</i> tănuită în basmele românești ..	126

Făt-Frumos (din lacrimă), meșteșugul războirii basmice și un bonus cu noi modele de înțelepciune marțială la Mihai Eminescu 144
Toma Alimoș, samuraiul mioritic. Un *Bushido* străvechi tănuț în lumea baladelor 162
Artele marțiale moderne după 30 de ani. Despre roninii viitorului, simulacre și academii militare capitaliste 177

IV. ANEXE.....207
Fragmente din jurnalul unui hoplonaut. Adulmecări marțiale parțiale. 2012 – 2018.....209
Hoplo-lexicon223
GPS bibliografic selectiv pentru uzul hoplonautului amator 227

*Dedic această carte hoplonauților necunoscuți de pretutindeni.
No man is an island.*

În locul unei expuneri complete, ordonată și riguroasă, care ar putea avertiza asupra unor aspecte importante ale culturii noastre, am ales să prezint doar câteva fragmente dintr-un jurnal scris de un hoplonaut amator. Acesta este un proiect de lungă durată, care are ca scop să ofere o imagine de ansamblu asupra artei marțiale moderne și a rolului acesteia în societatea contemporană. Jurnalul este scris într-un stil simplu și direct, dar plin de pasiune și înțelegere. El reflectă o căutare constantă de înțeles și o dorință de a împărtăși cunoștințele acumulate. Fragmentele sunt alese pentru a ilustra diverse aspecte ale artei marțiale, de la tehnici și tactici la aspecte filosofice și culturale. Este important să reținem că acesta este doar un fragment dintr-o lucrare mai mare și că el nu reprezintă o analiză exhaustivă a artei marțiale moderne. Totuși, sperăm că aceste fragmente vor oferi o idee despre complexitatea și bogăția acestei discipline.

Acesta este un proiect de lungă durată, care are ca scop să ofere o imagine de ansamblu asupra artei marțiale moderne și a rolului acesteia în societatea contemporană. Jurnalul este scris într-un stil simplu și direct, dar plin de pasiune și înțelegere. El reflectă o căutare constantă de înțeles și o dorință de a împărtăși cunoștințele acumulate. Fragmentele sunt alese pentru a ilustra diverse aspecte ale artei marțiale, de la tehnici și tactici la aspecte filosofice și culturale. Este important să reținem că acesta este doar un fragment dintr-o lucrare mai mare și că el nu reprezintă o analiză exhaustivă a artei marțiale moderne. Totuși, sperăm că aceste fragmente vor oferi o idee despre complexitatea și bogăția acestei discipline.

I. POEZIE, KAFTEALĂ ȘI MULTE
ALTE LIRISME SĂNGEROASE

MARII KAFTANGII NIPONEZI FAȚĂ ÎN FAȚĂ CU POEZIA

Dragă cititorule amator de treburi războinice, pentru început m-ar bucura să îți pun la încercare perspicacitatea ta hoplologică cu o întrebare ușoară: știi tu care au fost cei mai mari kaftangii din *Țara Soarelui Răsare*? Cu siguranță, cunoști deja răspunsul corect. Nu citeam noi cu toții, pe vremuri, *Shogun*-ul lui James Clavell, carte care răsuna de vâjâitul săgeților sau de ciocnirea katanelor de samurai, de la începutul până la sfârșitul ei? Samuraii, numiți și *bushi*, au fost acei războinici japonezi aflați în slujba unui nobil războinic mai barosan, care le dăruia de toate, în schimbul devoțiunii lor mortale. Mortală era devoțiunea lor în două sensuri, ea fiind îndreptată atât înspre dușmani, dar și către propria lor *hara*, adică pânțece, prin practicarea de *seppuku*, care înseamnă auto-eventrație, auto-eviscerare. Mai multe detalii despre această formă de auto-desființare la niponezii războinici ai putea culege din cartea lui Maurice Pinguet, *Moartea voluntară în Japonia. De la harakiri la kamikaze* (Ararat, 1997). Ce știm noi cel mai bine despre *bushi*, despre ocupația lor de căpătâi? Știm că ei năzuiau să-și slujească stăpânul, cuvântul samurai însemnând slujitor, întâi de toate prin moarte, adică prin lichidarea celor care, samurai la rândul lor, slujeau alt stăpân, ori să-și facă *seppuku* ajutați de prieteni, atunci când micile lor războaie interne nu mergeau întotdeauna în favoarea lor. Am putea foarte bine reformula o veche vorbă românească: prietenul samuraiului sinucigaș la decapitare eficientă se cunoaște! Mânuitul armelor, trasul cu arcul călare, lupta bine codificată între sufletele lor *katanele* (săbiile), încleștările cu sulițele și cu halebardele, trântitul adversarilor la pământ pentru înjunghierea lor mai eficientă (chiar și-n basmele marțiale românești vom surprinde această tactică) prin ju jitsu-ul epocii lor de aur, una însângerată, decapitarea și colecționarea capetelor după o prealabilă îmbălsămare (și dacia noștri practicau

acest obicei frumos, dar și anumite personaje din basme), dichiseala obligatorie de fiecare dimineață, sodomia inițiatică (care ne amintește și de efebria vechilor greci), care astfel sună mai pompos, cultural justificând preocuparea pentru celălalt mai puțin diferit de tine decât era o gheșă. Toate aceste frumoase obiceiuri războinice japoneze le putem descoperi atât într-un univers textual sobru, precum sunt cărțile *bushido*, cât și într-unul ceva mai frivol, precum este acela al liricului, cel puțin dintr-o perspectivă marțială. Faptul că războinicii niponezi cochetau atât cu artele marțiale, cât și cu literatura, constituie interesul nostru de primă instanță în aceste pagini. Cu câtă intensitate și felul în care și-au permis samuraili, băieți duri de altfel, să se îndrăgostească de poezie, aceasta ne pare a fi o chestiune provocatoare cât se poate de gingașă, despre care credem că pretinde ceva mai multă atenție.

Pentru început, vă propun să ne reamintim de cel mai celebru samurai niponez, Miyamoto Musashi, trăitor în prima jumătate a secolului al XVII-lea (1584-1645) care, după o grămadă de dueluri câștigate, plus participarea la câteva bătălii, se liniștește la bătrânețe și se arată preocupat de arte (nemarțiale), precum sculptura și caligrafia. Această conversie se petrece abia după ce a lăsat destule leșuri pe traseu, culese din rândul acelor care au îndrăznit să-i pună la îndoială abilitățile marțiale. Un detaliu marțial relevant, care ilustrează faptul că măiestria nu are întodeauna de-a face cu oțelul, este acela că cele mai multe dueluri le-a câștigat utilizând o sabie din lemn *bokuto*, și nu una făcută din oțel. Se pare că Musashi nu prea găsea răgaz în tinerețe pentru sensibilități estetice ori pentru preocupări sentimentale. Despre aceste evenimente destinale ale unui samurai notoriu a scris în detaliu William Scott Wilson în opusul lui *The Lone Samurai. The Life of Miyamoto Musashi* (Shambala Publications, Inc., 2004). Cred că, oricât ne-am strădui să eufemizăm cultural caracterul războinicilor japonezi, acesta tot emană o miasmă de sânge, chiar și peste secole.

Dacă ne surprinde vreodată pofta de lecturi războinice elegante, bine ar fi să citim texte precum *Bushido* (care sunt mai multe) sau *Hagakure*, texte care sunt un fel de *coduri niponeze ale bunelor maniere marțiale*. În vechime, acestea se doreau a fi destinate exclusiv uzului de către clasa samurailor. Dintre *Bushido* (acela aparținând lui Inazo Nitobe, apărut în 1900) și *Hagakure*, personal aș recomanda *Hagakure*, dacă ar trebui să alegem ceva

mai apropiat de codul războinic autentic al samurailor. *Hagakure* a fost dictat de Yamamoto Tsunetomo unui discipol, pe la începutul sec. al XVIII-lea. Yamamoto a fost un samurai pensionat, cu tonsură budistă înspre bătrânețe, mai mult de nevoie decât din pioșenie. Mai familiarul *Bushido* al lui Nitobe este un hibrid dubios între cultura japoneză și cea occidentală, dar indigest, ca multe alte întâlniri culturale nefericite. *Hagakure*, în schimb, a fost un soi de *bestseller* pentru celebrii kamikaze din vremurile de rea amintire ale celui de-al doilea Război Mondial, dar și favoritul scriitorului sinucigaș în manieră tradițională japoneză, Yukio Mishima. Desigur, literatura kaftologică scrisă de samurai, sau de alți iubitori ai ideologiilor războinice, este cu mult mai vastă și nu se rezumă la *Hagakure* sau la *Bushido*-ul lui Nitobe. Pentru edificarea cititorului menționăm câteva tălmăcirii mai libere într-o limbă occidentală, în special cele ale traducătorului Thomas Cleary: *Bushido Shoshinshu de Taira Shigesuke* (Humanitas, 2008), respectiv *Sufletul samurailui, Trei scrieri clasice zen și Bushido*, ultima apărută la aceeași editură, în 2009. Acestea conțin și alte coduri marțiale niponeze, decât cele două celebre, menționate mai sus. Poate că cel mai bun studiu apărut într-o limbă occidentală despre istoria și soarta bushidologiei este acela aparținând lui Oleg Benesch, volum intitulat *Inventing the Way of the Samurai. Nationalism, Internationalism, and Bushido in Modern Japan*, apărut la Oxford University Press, în 2014.

În aceste pagini de *literatură & kafteală*, care nu au cine știe ce pretenții de scriitură academică, ne vom orienta însă după *Hagakure*, GPS-ul bunelor maniere marțiale japoneze, accesibilă oricărui cititor român. Conform acestui cod, un pic frustrat și frustrant, samurailul ar face bine să nu acorde prea mare atenție artelor în general, arte care includ, fapt straniu pentru un războinic, chiar și artele marțiale, înțelese de Yamamoto mai degrabă ca *Budo*, calea războiului. *Budo* presupune mai degrabă înțelegerea estetică și spirituală a practicii artelor marțiale, și mai puțin una războinică. Exercițiul marțial, în lumina unui *Budo*, are drept miză „dezvoltarea personală”. *Budo* este totuși un hoplo-concept modern, care se distinge de *Bujutsu*, arte și tehnici de luptă destinate bătăliilor. Distincția notorie dintre cele două hoplo-concepte, *budo* și *bujutsu*, a fost cimentată de părintele hoplogiei moderne, americanul Donn F. Draeger (1922–1982). Precizez că *hoplogia*, cu dezideratul ei de știință a treburilor

combative, urmărite cultural și pragmatic în istorie, are în vedere trei direcții de cercetare: cea tehnologică, cea funcțională și cea comportamentală, antropologică.

Pragmatismul este ceea ce ar trebui să ia în calcul orice samurai *hard*, conform lui Yamamoto, și nu estetismul ori lirismul pur, starea poetică. La urma urmei, ne avertizează Yamamoto, „este regretabil să faci un efort atât de mare numai pentru a deveni un artist” (*Hagakure*, p. 36). Abia după ce se conștientizează faptul că artele sunt dăunătoare, prin aplecarea excesivă asupra lor, ele ar putea căpăta și un oarecare folos în viața unui samurai. Chiar și o prea evidentă sensibilitate a unui războinic niponez pentru artele frumoase are în ultimă instanță o intenție pur pragmatică: „aranjamentele florale și manuscrisele de pe pereți servesc pentru purificarea vederii” (*Hagakure*, p. 85), vedere ce ar putea fi înțeleasă ca luciditate, ca o formă de în-luminare marțială.

Uneori, pentru a întări vreo povață paideică necesară tânărului *bushi*, autorul cărții *Hagakure* se folosește și de imagini din universul poezilor. Astfel, aflăm câte ceva despre felul în care înțelegea un maestru în ale poeziei să-și îmbunătățească capacitatea de concentrare: „un alt maestru, de *renga*, le-a spus adeptilor săi că înaintea unui cnaclu de poezie trebuie să își calmeze mintea și să contemple o colecție de poeme” (*Hagakure*, p. 39). La ce bun o carte, de poezii de pildă, după ce ai citit-o? Iată, în cazul în care nu știți, ce aflăm de la Yamamoto: „după ce ai citit o carte, cel mai bine este să o arzi sau să o arunci” (*Hagakure*, p. 31). Probabil că, prin acest gest, se evita cultivarea oricărui atașament față de un obiect, o exorcizare a fetișismului livresc. Se prevenea astfel nostalgia și nevoia de a reveni la o amintire ce ar putea încețoșa spiritul războinicului serviant. Categorical, în această situație hagakuriană, un bibliofil nu ar fi putut fi niciodată și un hoplofil.

Nu cred să existe o altă temă mai dragă samuraiului care s-a aventurat în poezie decât moartea, cu tot valul ei de stări trezite de meditația asupra acesteia: melancolie, regret, sentimentul trecerii, al efemerului, al vieții ca o floare de cireș *sakura*, o imagine de asemenea îndrăgită de secole de japonezi. Paradoxal este faptul că, afirmând constant „destinul samuraiului e moartea”, samuraiul trăiește cu ea în gând, dar fără a se gândi cu obstinență la ea. Or, sărmanul poet din toate timpurile este frământat constant de reflecții asupra morții. Dimpotrivă, un samurai nu se gândește niciodată la moarte, cel puțin așa se poate lăuda un *bushi*-model

din *Hagakure*. Astfel stând lucrurile, de ce am avea atâtea nostalgii și regrete atunci când „un luptător este acela care nu-și risipește niciodată viața în regrete”?

Câteodată îl mai atrăgea și pe vreun samurai pofta de a scrie un poem, din păcate de cele mai multe ori când mai avea doar câteva minute de trăit, adică înainte de a se strămuta definitiv la străbunii lui. Această practică se referă la un ultim poem-testament numit *jisei*, care s-ar traduce prin „despărțirea de viață”. Samuraii îl compuneau, îl scriau simplu, expeditiv, fulgerător precum mișcarea unei săbii *katana*, iluminant de multe ori, ca un adio spus unei lumi din care oricum recunoșteau că sunt dispuși să evadeze fără regrete. Știm că în Occident condamnaților li se puteau oferi fie consolările unei rugăciuni, unei împărtășanii ultime, poate și ale unei țigări sau ale unei cine finale, mai rar ale unei epistole. Acolo, în *land*-ul samurailor, li se permitea o rugăciune imediată, dar eficientă, îmi place să cred. Uneori găseau răgaz să compună un scurt poem, în care nu putea fi vorba decât despre faptul că „îmi pare rău că trebuie să părăsesc această lume, dar nu regret plecarea în sine, pentru că nimic nu este mai firesc decât aceasta”!

În prelungirea acestei situații sumbre, am să vă ofer și o ilustrare a unui extaz thanato-liric de final. În 1880, Minamoto no Yorimasa își pune capăt vieții la 75 ani, nu fără a fi rostit un ultim poem în fața *Pavilionului Păsării Phoenix* la Uji, după vreo zece *Namu Amida Butsu*, adică invocarea mantrică a numelui lui Amida Buddha, concentrat și sigur:

„Pentru trunchiul părăsit
care niciodată
n-a dat flori
ah, cât de dureros
e să sfârșescă!”

Poemul de mai sus este preluat din cartea lui Maurice Pinget, *Moartea voluntară în Japonia*, ediția citată mai sus, versurile aflându-se la pagina 97. Precizez că mai departe voi utiliza poemele din *Antologia de poezie japoneză*, îngrijită de Ion Acsan și Dan Constantinescu, apărută la Editura Științifică și Enciclopedică, București, în anul 1981.

Se mai întâmpla ca vreun împărat să întocmească un pomelnic al odraslelor pierdute prin infinitele manifestări ale

spiritului războinic niponez. Iată ce cugetare lirică născocea respectivul împărat, un gând care-mi amintește de o pățanie de-a mea cu o poezie de-a lui George Coșbuc (*Trei, Doamne, și toți trei!*), pe care m-am chinuit să o memorez în copilărie, dar care mă ducea cu gândul, nu știu de ce, la vreo trei madame, și mai puțin la Dumnezeu:

„Toți feciorii mei
au năpădit acum
câmpul de luptă
și doar moșnegii păzesc
ogorul de pe munte”.
(*Antologie*, p. 159)

Cine putea resimți mai intens decât poetul *haijin*, maestrul creator de *haiku*-uri, cel mai celebru al Japoniei, Matsuo Bashō, această teribilă evanescență a oricărei pasiuni și elan războinic, a virilității marțiale volatilizate, din care:

„Ah, ierburile verii!
Atât a mai rămas
din visurile bravilor războinici”.
(*Antologie*, p. 186)

Ubi sunt, unde au rămas acele vise și virtuți marțiale, gând etern al oricărui om treaz în fața curgerii Timpului, care nu prea ia în serios atât de superficialul *carpe diem*, adică piaptână bine clipa, cât o mai ții în gheare? Unde s-a spulberat privirea cea firoasă de *bushi*, care se chiora la tine de sub un obrăzar, și știm cât de firoase sunt acele coifuri cu măști gorgonice purtate de samurai? Unde sunt toate gândurile despre război, onoare, slujire, și gheșe, ori țeasta purtătoare de asemenea intenții, se întreabă în altă parte Bashō:

„Ce jalnic!
Sub coif
țârâie un greier”.
(*Antologie*, p. 191)

Uneori chiar și un mare războinic poate fi fermecat de

minunăția florilor, ignorând faptul că ar trebui să fie dur, crud și fioros, astfel încât renunță la cea mai zdravănă protecție a sa, armura, un soi de *flower power* niponez:

„O, bujorii
de dragul cărora un vestit războinic
și-a scos armura”.
(*Antologie*, p. 206)

Da, poate exista și delicatețe în gesturile samurailor, pot exista apropieri imposibile, vizibile doar poeziilor, întâlnirea magnifică dintre un ochi de poet și un hoplofil:

„Cu capătul arcurilor
războinicii
mângâie roua...”
(*Antologie*, p. 238)

Sau poate că nu, poate că această combinație imposibilă numită samurai-poet, o specie care cred că nu aparține clasei samurailor, ci mai degrabă lumii poeziilor, dacă e să o plasăm undeva, există și ea undeva, în felul ei tainic. Un exercițiu de antrenament, înclin să cred că era vorba despre un *jo*, un baston de circa 1,30 m, poate fi periculos pentru oameni, dar și pentru gingașele flori:

„Exercițiul cu bâta
mi-e teamă
de soarta volburelor...”
(*Antologie*, p. 244)

Privite prin filtrul hermeneutic al unui hoplofil, obiectele contondente, sau cele tăioase, pot fi percepute ca dând naștere unor stranii epifanii lirice. În poeziile cu și despre războinici, nu neapărat scrise de ei, ci de ceilalți, poezii, întâlnim simboluri și imagini care ne trimit în lumea samurailor, fascinantă uneori, oribilă alteori, dar în ultimă instanță un pic tristă, dacă ar fi să o privim cu ochii poeziilor. Puteau oare aceste imagini, obiecte, simboluri sensibile să dezamorseze spiritul războinic, pentru câteva clipe atemporale, să oprească un samurai din preocupările lui

sângeroase? Acestea puteau fi florile de cireș, bujorii, sunetele care dezvăluie ritmul Naturii (ploaia, grindina), picăturile de rouă, târâitul greierilor, ierburile verii...

Atunci când vede ustensilele din trusa de război a samuraiului, un poet poate că are pornirea de a nesocoti adevărata lor utilizare, de a le eufemiza oarecum. Un obiect care aparține exclusiv vieții marțiale poate deveni și altceva, poate chiar contrariul lui, poate oferi prilejul de a-ți aminti de o ființă dragă. Iubita sau soția, uitată acasă, se pot identifica cu sabia celui drag, cumva contrar unei interpretări mai la îndemână, în care sabia este văzută ca un simbol falic. La urma urmei, reevaluând ambivalența de gen a „reginei armelor”, sabia, *queen of weapons*, așa cum o denumea Sir Richard F. Burton în cartea sa atât de dragă hoplofililor, *Book of the Sword*, apărută în anul 1884, obiect hoplofil care în românește poate fi feminină, o Anima a războinicului, sufletul lui, sau masculină, precum este paloșul, deseori întâlnit în textura marțială a basmelor kaftologice românești:

„Să stau acasă,
Așteptându-te? Nici gând!
De-aș fi spada lată
Cu care mi te încingi –
Să-ți apăr zilnic trupul”.
(*Antologie*, p. 62)

Aceeași sabie, sufletul samuraiului, cum frumos este visată de hoplofili, de iubitorii de arme exotice, când își face apariția în lumile onirice, poartă cu sine o noimă specială, una evident erotică:

„Sabie mare
Visat-am astă noapte –
Cu ea m-am încins.
Ce vrea să însemne asta?
Te voi vedea degrabă?”
(*Antologie*, p. 64)

Din convingere religioasă, ahimsică, unii samurai, și nu mă refer la cei exilați precum Yamamoto, au abandonat viața cea sângeroasă a samurailor și s-au dăruit budismului. În acest loc îl

menționez pe Saigyō (1118-1190), care la 23 ani scria câteva versuri ce ar putea trezi surprinzătoare ecouri eminesciene în conștiința noastră:

„Ultima-mi dorință:
Să știu că zac întins și mor.
E tristă soarta mea
Să trec pe lume ca și roua.
Pe-un fir de iarbă, lângă drum...”
(*Antologie*, p. 64)

Nu știm dacă samuraiul era atent și la altceva decât la acțiunea sa marțială, în acest caz de a încorda arcul întru lansarea unei săgeți, dar știm că stă camuflat, undeva în afara acțiunii războinicului, și celălalt personaj, Poetul, cel care vede taine ce se petrec într-o altă ordine, mai mare, aceea a Cosmosului. Nu știm nici dacă samuraiul și-a oprit mișcarea, dar știm că Poetul i-a oprit-o totuși, a înghețat acea clipă marțială a pregătirii unei săgeți, pentru a îmblânzi această acțiune amenințătoare. Și nici nu cred că poate fi vorba în epifania poetului de sensul spiritual pe care-l dădea celebrul Eugen Herrigel, de altfel un mistificator, artei tragerii cu arcul, la japonezi numită *kyu-do*:

„Când războinicul
Și-a potrivit săgeata
Grindina-i cade
Peste apărătoarea mâinii
În șesul cu bambuși din Nasu”.
(*Antologie*, p. 134)

A fi sau a nu fi samurai? Samurai sau poet? A fi *haijin* nu cred că permite să fii în același timp și un samurai. Să cochetezi cu poezia, ca parte a educației tale de războinic, sau ca o „ultimă țigară”, nu cred că te face *haijin*. E doar o reflecție personală. Cu atâtea exigențe în joc, era foarte dificil să fii un bun samurai, un *bushi*, și totodată un poet, ca stare existențială constantă. Îmi închipui că există o mare incompatibilitate între viața unui kaftangiu profesionist, de războaie, ori de ring, ca în ziua de azi, și aceea a unui poet. Cred că poți fi artist marțial și poet, dar nu poți să fii soldat și poet, simultan. Ori kafești, des-ființezi sau re-

modelezi un pic trupul celuiilalt, oponentul, ori reflectezi la dezgustul existențial de a fi pus în asemenea situații. Ori una, ori alta! Aceasta era o condiție neînduplecată pentru *bushi* de altădată, deveniți spectre acum, situație valabilă și pentru samuraii urbani care uneori ne dinamitează viața.

Samuraiul total, samuraiul *hard*, nu putea fi și nu avea dreptul să fie nici poet, nici budist. Speculez aici, mai în glumă, mai în serios. Acestea pot fi niște concluzii de limită, în lumina poeziilor citite, dar dacă ne reamintim pomelnicul ocupațiilor de bază obligatoriu pentru un samurai...

ANTOLOGIA PALATINĂ, SAU DESPRE LIMITELE POFTEI DE KAFTEALĂ LA BĂTRÂNII POETI AI ELADEI

„O, Eros, dacă trimiți o săgeată la doi deopotrivă,
ești zeu. Dar dacă te-aplecă mai mult într-o parte,
nu ești!” (Rufinus, 97,v)

Putem accepta faptul, de la sine înțeles, că nu orice poezie se dezvăluie ca relevantă pentru un hoplonaut, gata să-i atragă privirea scrutătoare? Poate că nu orice poem reușește să adăpostească, precum față de un fur, sau un falsificator al sensurilor, acele referințe concrete la treburile marțiale, dar și micile, aproape invizibilele aluzii hoplofile, acele alegorii și simboluri care ne pot destăinui câte ceva despre cum gândeau și simțeau poeții din depărtări despre războaie și bătălii, despre armele războinicilor și ale soldaților, despre întâlnirile agonistice și pasiunea vânătorii. La fel de semnificativ, putem afla de la poeți ce credeau ei despre consecințele unei bătălii asupra creativității lirice, sau unui act de vitejie. În acest eseu doresc să reconstitui unele perspective hoplogice prezente în lumea lirismului elin.

Altundeva, într-o lume intermediară, între exaltare și lamentație, se țese și năvodul poetului hoplofil elen. Acest năvod arahnoid ne poate captura, sau ne poate lăsa nepăsători. Dar, în acest din urmă caz, mă tem că poezia în sine ne lasă deopotrivă insensibili.

Istoria ne-a arătat că nici vechii greci, ca oameni ai timpului lor „brăzdat de războaie”, zice o vorbă basmică, nu s-au arătat deloc indiferenți la farmecele, pozitive ori negative, ale vieții războinice și eroice, marțiale și militare. Aceste „vechituri hoplofile” pot arăta, prin ipostazele lor nenumărate, o încărcătură lirică formidabilă, chiar dacă nu o singură dată ea este una însângărată. Ares, zeu deloc iubit de greci, dar și temut totodată, zeul născocitor și stârnitor al pasiunii războirii, băntuia și prin labirintul sufletelor poezilor acelor vremuri, un fapt inevitabil. Am